

Rotte-R-Dam

Meer dan een daalder waard

In de 9e eeuw heette Holland nog Frisia en werd deze streek gedomineerd door Noormannen. Toen Vikingleider Godfried in 885 werd vermoord, trok de Fries Gerulf de macht naar zich toe en onder zijn nakomelingen groeide die macht. In 985 verwierf Dirk II het wildernisregaal van de Duitse koning. Dat is het recht over alle goederen zonder eigenaar, onder meer alle gronden die nog niet ontgonnen zijn. Achter kust en duinen lag een onmetelijke veenwildernis die pas ophield bij de Utrechtse heuvelrug, dus aan niet ontgonnen gronden was geen gebrek.

Jammer genoeg schonk de Duitse koning dat cadeautje ook aan de bisschop van Utrecht en legde daarmee de basis voor een stevige aanvaring tussen bisschop Adalbold II (975-1026) en graaf Dirk III (993-1039). Dirk werd beschuldigd van piraterij op de handel van en naar Engeland. Ook schrok hij er niet voor terug om land van de bisschop in te pikken. Adalbold liet het er niet bij zitten en riep de hulp in van de inmiddels tot keizer gekroonde Duitse koning.

Een leger van keizer en bisschop zou die zaak wel even klaren, maar dat viel nogal tegen. Dankzij

kroniekschrijver Alpert van Metz beschikken we over een kleurrijk en gekleurd verslag van die expeditie. Keizer en bisschop brachten in 1018 'een geweldig leger op de been; ze lijfden ook de meest illustere en in de oorlogvoering buitengewoon ervaren mannen in, die echter hun hele leven te paard gestreden hadden, maar op een schip niets waard waren.' Bij aankomst te Vlaardingen werden de ridders aan land gezet en voer een handvol mensen de schepen naar diep water zodat ze bij eb niet zouden stranden.

Dirks manschappen hadden zich op de oever verschanst en wachtten af wat komen ging. 'Eén ding was hun tot groot voordeel', vervolgt Alpertus van Metz, 'rond de gehele vlakte hadden ze sloten aangelegd, hetzij om zich te beschermen tegen het tij, dat bij volle maan altijd extra hoog opkomt, ofwel om vijanden de weg te versperren.' Het leger zocht naar een weg om de sloten heen en maakte daartoe rechtsomkeer. De achterhoede werd aangevallen en iemand schreeuwde dat de legerleider in het nauw was gebracht en op de vlucht geslagen 'en dat ieder voor zich maar moest zien dat hij zijn leven redde'.

Graaf Dirk III bouwde een versterking in Vlaardingen (linksboven) en verstoerde de handel van en naar Engeland. Met name de kooplieden uit Tiel hadden er erg veel last van. In de onderste rand de ontginning van het Merwedewoud (tekening John Rabou 2008 naar de stijl van het tapijt van Bayeux en t.g.v. "Graven in Vlaardingen", een tentoonstelling over archeologische vondsten in Vlaardingen in het toenmalige Visserijmuseum)

In 1018 zette een leger van ongeveer 1000 man voet aan wal bij Vlaardingen. Vechten met weinig of geen paarden op onbekend drassig terrein was eigenlijk vragen om moeilijkheden. De licht bewapende Vlaardingse boeren maakten dankbaar gebruik van de paniek die zich van het leger meester maakte. Het leger van de graaf maakte vervolgens korte metten met de aanvallers (tekening John Rabou 2008 naar de stijl van het tapijt van Bayeux en t.g.v. "Graven in Vlaardingen", een tentoonstelling over archeologische vondsten in Vlaardingen in het toenmalige Visserijmuseum)

Zelden is een slag met zo eenvoudige middelen gewonnen. De paniek was enorm en zonder dat iemand hen op de hielen zat, stortten allen zich halsoverkop in de rivier. 'Vertrouwend op hun kracht wilden velen naar de schepen zwemmen. Toen ze die vastgepakt hadden en met inspanning van al hun krachten poogden erin te klimmen, zijn de schepen, doordat zo'n massa ze omstuwde, gezonken.' Dat was het signaal voor de andere schepen om er schielijk vandoor te gaan. 'Velen stonden, door angst en vermoeidheid overstelpt en door het gewicht van hun

wapenrusting omlaaggedrukt, ontzield rechtop onder water, precies zoals ze de stroom ingelopen waren.'

De slag bij Vlaardingen (1018) liet een onuitwisbare indruk achter en versterkte de positie van de graaf in het gebied aanzienlijk. De wereldlijke macht van de bisschop was nog niet gebroken, maar voortaan moest die een andere machthebber naast zich dulden. Bij de ontginning van de gronden langs de Rotte speelde de graaf een belangrijke rol. Dirk en zijn opvolgers voeren er wel bij. De slag bij Vlaardingen was meer dan een daalder waard.

© Jan van den Noort, Rotterdam 2020

Als spreekbuis van Comité Rotte-Dam zet Jan van den Noort zich al vijftientig jaar in om meer aandacht te vragen voor de oorsprong van Rotterdam, op een dam in de Rotte. Door de inzet van het comité weten veel meer mensen nu waar die dam ligt: in de Hoogstraat tussen de Koopgoot en de bibliotheek. Het gaat om een meters dikke dam van 400 meter lang en 40 meter breed. Als je de Euromast plat legt, kan die er met gemak twee keer in. Maar als je dat niet weet dan kijk je er letterlijk overheen. Dit 750 jaar oude, allereerste Rotterdamse kunstwerk, krijgt in het jubileumjaar eindelijk de aandacht die het verdient. Het nieuwe kunstwerk van Ben Zegers is een fraaie eerste stap in de goede richting. Als het aan Comité Rotte-Dam ligt is het niet de laatste stap.